

**COMMISSIE VAN TOEZICHT
BIJ DE PENITENTIARE INRICHTINGEN VUGHT**

J A A R V E R S L A G 2022

---

1. Inrichting

De commissie van toezicht houdt toezicht op de Penitentiaire Inrichting Vught.

P.I. Vught is aangewezen als:

- Gevangenis en Huis van Bewaring
- Inrichting voor stelselmatige daders (ISD)
- Bijzonder opvang als bedoeld in artikel 20c van de Regeling selectie plaatsing en overplaatsing gedetineerden (PPC)
- inrichting met een individueel regime (PPC, BPG, TA, EBI)
- inrichting met een extra beveiligingsniveau (BPG, TA, EBI).

Samenstelling Commissie van Toezicht

De commissie van toezicht bestaat uit 16 leden. In de commissie zijn een met rechtspraak belast lid van de rechterlijke macht, een advocaat, een medicus en een deskundige uit de kring van het maatschappelijk werk vertegenwoordigd. Daarnaast is er juridische en beleidsmatige kennis en expertise op het gebied van zorg en psychologie aanwezig binnen de commissie. Hiermee voldoet de samenstelling van de commissie aan het gestelde in artikel 11, tweede en derde lid van de Penitentiaire maatregel. Alle commissieleden zijn benoemd als lid van de commissie van toezicht. (artikel 11 Pm, eerste lid) en hebben de maximale termijn van benoeming niet overschreden.

De commissie wordt ondersteund door drie secretarissen, die ook als zodanig zijn benoemd. Daarnaast zijn vier plaatsvervangend secretarissen benoemd. Allen zijn als juridisch medewerker verbonden aan de rechtbank Oost-Brabant, sector strafrecht.

Ledenwerving

In september 2022 heeft één van de leden van de commissie van toezicht afscheid genomen. Er is een wervingsprocedure opgestart in oktober 2022, mede gelet op het vertrek van drie leden per 1 januari 2023. In november 2022 hebben sollicitatiegesprekken plaatsgevonden en zijn vier nieuwe leden aangesteld die in januari 2023 van start zullen gaan.

Deskundigheidsbevordering

De commissieleden hebben de mogelijkheid tot (bij)scholing via het opleidingsaanbod van DJI. Er is een e-learning cursus ontwikkeld bedoeld voor nieuwe commissieleden. Hiervan kunnen ook de langer zittende commissieleden gebruik maken. In mei 2022 heeft de landelijke themadag van de Commissies van Toezicht plaats gevonden. Het thema was "Toezicht zonder inzicht leidt tot een commissie zonder uitzicht". De commissieleden kunnen gebruik maken van de site van het Kenniscentrum Commissie van Toezicht. Hierop staan dossiers per onderwerp, die met regelmaat worden geactualiseerd. Daarnaast stuurt het Kenniscentrum iedere maand een nieuwsbrief. De voorzitter houdt toezicht op de (bij)scholing van de commissieleden en evalueert hun functioneren voorafgaand aan herbenoeming. Op reguliere basis wordt op de vergadering aandacht besteed aan bijzondere thema's en/of onderwerpen.

Maatregelen Covid-19

Vanaf maart 2020 zijn we geconfronteerd met landelijke maatregelen om het corona-virus terug te dringen. De maatregelen zijn doorgezet in 2021 en 2022. Tot 14 maart 2022 hebben de beklagzittingen digitaal en enkelvoudig plaats gevonden, de weekcommissarissen hebben in die periode hun werkzaamheden vooral telefonisch gedaan en de overleggen met de directie vonden digitaal plaats. Door de dalende besmettingscijfers konden de maatregelen vanaf maart 2022 weer worden versoepeld en konden alle werkzaamheden weer op locatie plaats vinden.

2. Cijfers

Beklagzittingen

Voor 2022 stonden 68 beklagzittingen gepland. Op 57 zittingen zouden klachten van gedetineerden over de P.I. Vught worden behandeld, hiervan zijn twee zittingen komen te vervallen vanwege de landelijke themadag. Deze zittingen waren op het moment van plannen allemaal meervoudig van samenstelling. Op 11 zittingen werden klagers alleen rogatoir gehoord naar aanleiding van klachten over andere inrichtingen. Deze zittingen hebben enkelvoudig plaatsgevonden. In 2022 zijn drie extra zittingen gepland om klachten te behandelen van gedetineerden die inmiddels met ontslag waren. Deze gedetineerden zijn op hun thuisadres opgeroepen, er zijn enkele gedetineerden verschenen.

Vanwege de Covid-maatregelen hebben de zitting tussen 1 januari en 14 maart digitaal via Skype plaatsgevonden en zijn de beklagzittingen alleen enkelvoudig van samenstelling geweest. Daarna hebben de zittingen weer fysiek en meervoudig in de inrichting plaatsgevonden.

Voor 2023 staan 65 zittingen gepland in het rooster.

Bezettingsgraad

De capaciteit voor alle regimes binnen de P.I. Vught bedraagt 695 bruikbare plaatsen. Er was in 2022 een gemiddelde bezettingsgraad van 75,8 %. De bezettingsgraad in 2021 was 91,6%, in 2020 was dit 87,7%, en in 2019 was dit 92,4%

Medische klachten

In 2022 zijn er 156 medische klachten ingediend. Na een bemiddelingsgesprek door hoofd zorg zijn 16 klachten ingetrokken en 36 klachten afgehandeld. 95 klachten zijn doorgezet, allen naar de medisch adviseur. Acht gedetineerden waren voortijdig met ontslag, waardoor er geen gesprek heeft plaatsgevonden, één klacht is doorgezet naar de commissie van toezicht. De klachten waren voornamelijk gericht tegen de huisarts 75 klachten, medische dienst 46 klachten en psycholoog 25 klachten. Dit is hetzelfde beeld als in voorgaande jaren. Er zijn de meeste klachten ingediend op unit 7 (53) gevolgd door de PPC (totaal 36).

In 2022 is het aantal klachten iets gestegen ten opzichte van 2021. In 2021 zijn 127 klachten ingediend, in 2020 144 klachten en 2019 134 klachten.

3. De toezichthoudende en adviestaak

De kerntaken van Penitentiaire Inrichtingen zijn het naar behoren uitvoering geven aan de tenuitvoerlegging van de aan gedetineerden opgelegde vrijheidsstraffen en het fungeren als Huis van Bewaring. Daarnaast dienen de desbetreffende inrichtingen een betekenisvolle bijdrage te leveren aan resocialisatie van gedetineerden.

Om haar toezichthoudende en adviserende taak beter te kunnen uitoefenen werkt de commissie van toezicht in Vught met portefeuilles. Ieder lid van de commissie van toezicht kan daardoor zijn aandacht, naast de reguliere werkzaamheden, toespitsen op bepaalde aandachtsgebieden/onderwerpen. De portefeuilles worden in de meeste gevallen door een beklagrechtter samen met een weekcommissaris beheerd (zie bijlage C). De portefeuilles worden met regelmaat geëvalueerd. Ook worden in het kader van toezicht afdelingen bezocht waar de commissie van toezicht normaliter niet vaak komt.

De coördinatoren van de units hebben met enige regelmaat overleg met de plaatsvervangend vestigingsdirecteur van de betreffende unit. Dit jaar is ervoor gekozen om niet van iedere portefeuille een verslaglegging op te nemen in dit jaarverslag maar hier te volstaan met twee units die worden uitgelicht. De overige portefeuilles waaronder bemiddeling, dwangbehandeling, weekcommissarissen en beklagrechtters komen in andere hoofdstukken aan de orde.

ISD, leefafdeling 8

Belangrijke ontwikkelingen / nieuw beleid

Door langdurige ziekte van de leiding van LA 8 zijn een aantal voornemens in 2022 “on hold” gezet zoals het opzetten van een Minnesota afdeling (interventies op het gebied omgaan verslavingen), het toelaten van een hond op de afdeling en het realiseren van een eigen werkzaal voor de ISD-ers. Dit blijven aandachtspunten om in 2023 op te pakken.

Wat in 2022 wél is opgepakt/voortgezet is :

- het project Dutch Cell dogs, waarin gedetineerde asiel honden begeleiden. De ISD neemt niet alleen deel, maar begeleidt de sessies ook.
- Het project Scherven en Herstel is in 2022 weer opgepakt. Het project is gericht op het bevorderen van het herstel bij de gedetineerden. Herstel van zichzelf met hun eigen levensverhaal, herstel in relatie tot slachtoffer(s) en herstel van de relatie met de samenleving.
- Er worden gastlessen op lagere en hoge scholen gegeven in samenwerking met ISD-ers. Deze scholen bezoeken ook de ISD-afdeling van de PI Vught en de leerlingen doen hierbij uiteraard de nodige indrukken op.

Overleg met personeel, afdelingshoofd en directeur

Ondanks langdurige ziekte van de afdelingsleiding is het contact met ISD/afdeling 8 intact gebleven. Daarnaast is er in 2022 sprake van een 4-wekelijks structureel overleg met de vestigingsdirecteur van LA 8. Hierin werden de lopende zaken en ontwikkelingen besproken.

Gedetineerden

De gedetineerden van Leefafdeling 8 hebben in 2022 in totaal 37 (24) briefjes ingevuld om de weekcommissaris te spreken. Deze 37 briefjes zijn ingevuld door 12 (13) verschillende gedetineerden. De meest voorkomende onderwerpen van de spreekbriefjes hadden betrekking op medische kwesties, klachtafhandeling en overplaatsing.

BPG Leefafdeling 9

Belangrijke ontwikkelingen/nieuw beleid

Er is dit jaar op Leefafdeling 9 ingezet op methodiekontwikkeling i.s.m. Adviesbureau van Montfoort. Deze methodiekontwikkeling is de opvolging van eerdere doelen. Namelijk het in contact blijven met elkaar (met de justitiabelen en onderling, de menselijke benadering) en een voortzetting van het bejegeningsonderzoek. Deze ontwikkeling is mede gericht op de zorg en welzijn van het personeel. De kennis voor deze methodiekontwikkeling wordt onder meer bij het personeel zelf “opgehaald” door middel van gesprekken met personeelsleden. De opkomst voor deze gesprekken was hoog. De onderwerpen waren bejegening, (tegen-) overdracht, omgaan met (eigen) emoties, contact versus achterdocht en het verschil tussen “niet kunners” en “niet willers”. Uit de informatie van 4 pilot- groepen wordt de methodiek geschreven. De Commissie van Toezicht wordt hierover regelmatig bijgepraat.

Er is langere tijd sprake geweest van het openen van een tweede BPG afdeling in P.I. Alphen aan den Rijn. Per 1 maart 2023 is de afdeling gestart.

Overleg met personeel, afdelingshoofd en directeur

Er is in 2022 meerdere keren overleg geweest tussen de coördinator van de commissie van toezicht en de directeur. Minstens één keer per jaar is de directeur aanwezig op de vergadering van de commissie van toezicht om de gang van zaken met de hele commissie te bespreken.

Arbeid en winkel

Ontwikkelingen

DJI vindt arbeid een cruciaal onderdeel van de detentie. Het biedt arbeidsdiscipline, dag- en werkritme, werkervaring en mogelijk dus betere re-integratiekansen. Door de Wet straffen en beschermen is het arbeidsbeleid: degene die wilt werken, krijgt arbeid aangeboden. Ook kan een gedetineerde, door te werken, onder meer in het Plus programma komen.

Spreekbriefjes

Het aantal behandelde spreekbriefjes is in 2022 (541) nagenoeg hetzelfde als in 2021 (543). Hiervan gingen er 16 specifiek over de arbeid (20 in 2021) en 12 hadden betrekking op de winkel (14 in 2021).

Winkel

Gedetineerden werken in de winkel van In-Made, die niet alleen de P.I. Vught maar ook een aantal andere PI-locaties bedient. De winkel heeft een eigen klachtenprocedure met een bijbehorend klachtenformulier. Via deze route worden klachten opgelost. Hierdoor zijn deze klachten niet in beeld bij de Commissie van Toezicht.

Opleidingen

In het jaar 2022 behaalden gedetineerden veel diploma's en certificaten. Het aantal MBO diploma's is hierbij opvallend hoog. De samenwerking tussen arbeid en onderwijs is goed op gang gekomen hetgeen blijkt uit het hoog aantal behaalde vakdiploma's.

Overleg

De Commissie van Toezicht heeft twee contactpersonen te weten een beklagrechter en een weekcommissaris. Portefeuille Arbeid valt onder een plaatsvervangende vestigingsdirecteur. In 2022 vond 3x een portefeuille-overleg plaats tussen de betreffende directie en de contactpersonen. Hierin zijn lopende zaken besproken en is van gedachten gewisseld over klachten. Ook vindt geregeld contact plaats met personeel van de arbeid tijdens de bezoeken door de weekcommissarissen. De contactpersonen hebben, ten slotte, drie keer een dagdeel locatiebezoeken gebracht aan de winkel en verschillende arbeidszalen. Tijdens deze bezoeken is gesproken met gedetineerden, werkmeesters en leidinggevenden.

Veiligheid

Het afgelopen jaar heeft de commissie van toezicht uitgebreid stilgestaan bij het thema veiligheid. Zeker met betrekking tot onze werkzaamheden op de EBI is binnen de commissie van toezicht maar ook met de directie en DJI besproken op welke wijze de veiligheid van de commissieleden in het geding zou kunnen zijn en op welke manier we de veiligheid van de leden voldoende konden waarborgen. Naar aanleiding hiervan heeft de commissie van toezicht intern maatregelen getroffen.

Ook is gesproken met de directie over de strengere veiligheidsmaatregelen op de EBI en de beperkingen die dat oplevert voor zowel het personeel maar ook voor de gedetineerden. Met name de balans tussen veiligheid en een humane uitvoering van de detentie is een aspect dat de aandacht heeft van de commissie van toezicht.

Het thema veiligheid blijft een belangrijk onderwerp binnen onze commissie. Regelmatig keert het onderwerp terug op de agenda van onze vergadering en bespreken we onderling en met de directie of er nog bijzonderheden zijn en of er behoefte bestaat aan nadere scholing, maatregelen of besprekingen. Afstemming met de directie over dit onderwerp vindt periodiek plaats via de gesprekken van de voorzitter met de directeur van de inrichting.

Vergaderingen van de Commissie van Toezicht

De Commissie van Toezicht heeft het afgelopen jaar 10 keer vergaderd met de directie, elke eerste maandag van de maand. De vergadering van mei is komen te vervallen, in augustus werd er traditiegetrouw niet vergaderd. Vanwege de Covid-19 maatregelen hebben vergaderingen van januari t/m april digitaal plaats gevonden, daarna hebben de vergadering weer fysiek in de inrichtingen plaats gevonden.

De vergaderingen werden bijgewoond door de vestigingsdirecteur en/of een plaatsvervangend-vestigingsdirecteur (tevens portefeuillehouder D&R) en de beleidsadviseur. De vergaderingen werden gehouden aan de hand van een tevoren opgestelde agenda, met een aantal terugkerende agendapunten, zoals ingekomen stukken, mededelingen directie, terugkoppeling door unitcoördinatoren en terugkoppelingen door de beklagrechters. In de vergadering hebben over diverse onderdelen presentatie plaatsgevonden door medewerkers van de PI. Dit betrof herstelgerichte detentie, FHIC (Forensic High Care) en methodiek ontwikkeling BPG. Tijdens een van de vergaderingen is speciaal aandacht besteed aan de TA-afdeling en de huidige ontwikkeling. Ook hebben de commissie en de directeur uitgebreid gesproken over straffen en afzonderen in detentie naar aanleiding van het advies van de RSJ. Het thema

veiligheid staat regelmatig op de agenda. Zeker als het gaat om de veiligheidsmaatregelen en de beperkingen op de EBI.

De vergaderingen vangen aan in aanwezigheid van de directeur. Het laatste gedeelte van de vergadering vindt plaats zonder directie. Dit gedeelte is onder meer bedoeld om agendapunten voor te bereiden en na te bespreken. Er komen onderwerpen aan de orde die zien op afspraken en werkwijze binnen de commissie een ook punt waarop afstemming moet worden gezocht met de directie.

Overleggen en samenwerking met de directeur van de inrichting

De vestigingsdirecteur of zijn plaatsvervanger hebben tijdens de vergaderingen steeds verslag gedaan van de lopende zaken en ontwikkelingen binnen de inrichting. De voorzitter van de commissie heeft enkele malen per jaar telefonisch overleg met de directeur, meestal naar aanleiding van bijzondere situaties en/of calamiteit. Daarnaast hebben de voorzitter en vicevoorzitter regelmatig een fysiek overleg met de directeur om te spreken over de ontwikkelingen binnen de PI en de samenwerking tussen de commissie en de inrichting.

In 2022 zijn structureel schriftelijk mededelingen gezonden aan de secretaris van de Commissie van Toezicht ingevolge het bepaalde in artikel 24, zesde lid, van de Penitentiaire beginselenwet, betreffende het plaatsen van gedetineerden in een afzonderingscel in het kader van een ordemaatregel, en ingevolge het bepaalde in artikel 55, tweede lid, van de Penitentiaire beginselenwet, betreffende het plaatsen van gedetineerden in een strafcel in het kader van een disciplinaire straf. Vanaf 2023 zal de mededelingen op een andere wijze gaan plaatsvinden via kwartaal overzichten.

Er is door de directie mededeling gedaan aan de voorzitter van de commissie ingevolge het bepaalde in artikel 33, eerste lid, van de Penitentiaire beginselenwet, betreffende het plaatsen van een gedetineerde op het veiligheidsbed en het gedwongen toepassen van medicatie en/of mechanische middelen. Bij een bedplaatsing van een gedetineerde als in geval van (het voornemen tot) onvrijwillig medisch handelen heeft een lid van de commissie in het kader van haar toezichtstaak de betrokkene zo spoedig mogelijk bezocht.

De commissieleden worden door de directeur op de hoogte gesteld wanneer ernstige incidenten in de inrichting plaats hebben. Hier kan dan bij bezoek van de weekcommissaris aan de betreffende afdeling aandacht aan worden besteed en rekening mee worden gehouden.

Dwangbehandeling

Een belangrijke activiteit van de Commissie is het toezicht houden op de dwangbehandelingen. De PI Vught heeft een groot aantal plaatsen beschikbaar voor gedetineerden met psychiatrische problematiek, waarbij in het kader van behandeling inzet van dwangbehandeling, met name het toedienen van medicatie onder dwang, regelmatig noodzakelijk is.

Hiervoor is in de afgelopen jaren een heldere procedure uitgewerkt, waarbij de betreffende gedetineerde na aanzegging van een dwangbehandeling (a-behandeling) bezocht wordt door een lid van de commissie (één van de commissarissen die die week dienst heeft), om met hem zijn rechtspositie te bespreken, en hem te wijzen op de mogelijkheden van schorsing en beroep. Hierbij wordt ook nagegaan of de procedure correct is doorlopen en de beslissing adequaat is gemotiveerd. De directie ontvangt een gestandaardiseerd bericht van de bevindingen bij dit bezoek, wat aan het dossier van gedetineerde wordt toegevoegd.

De weekcommissarissen streven ernaar bij alle vormen van dwangbehandeling, dus niet enkel de a-behandeling, de gedetineerden te spreken. Met het versoepelen van de beperkende maatregelen als gevolg van de corona-epidemie is het weer mogelijk geworden de gedetineerden bij wie een dwangmaatregel is aangezegd of ingesteld, ook te bezoeken. Bij een dergelijk bezoek worden ook de personeelsleden bevraged over de gang van zaken rond de dwangbehandeling. Verder is een vertegenwoordiger van de Commissie aanwezig bij de bespreking van het onderwerp dwangbehandelingen in het Managementteam Zorg & Behandeling van de PI Vught.

In het verslagjaar 2022 is sprake geweest van 167 gestarte dwangbehandelingen waarvan 57 a-behandelingen en 56 verlengingen van de a-behandelingen. De commissie heeft alle gedetineerden gecontacteerd in het kader van de a-behandeling. Wat regelmatig voorkomt is dat een b-behandeling gelijk wordt gevolgd door een voorgenomen a-behandeling.

Het grote aantal dwangbehandelingen is toe te schrijven aan het beleid gedetineerden met psychiatrische problematiek naar de PI Vught over te plaatsen gezien de daar aanwezige deskundigheid en faciliteiten (PPC's). Globaal zijn de cijfers goed vergelijkbaar met de vorige jaren. Wel is het aantal b-behandelingen (48) duidelijk toegenomen. Dit is een gevolg van een beleidswijziging om bij psychiatrische problematiek gerichter en vroeger (met medicatie) in te grijpen, in een poging verdere escalatie (en eventuele isolatie) te voorkomen.

	2019	2020	2021	2022
a-behandeling	71	63	53	57
verlenging a-behandeling	64	91	81	56
b-behandeling	47	37	23	48
verlenging b-behandeling	-	-	-	1
geneeskundige behandelingen (art. 32)	16	5	1	5
Totaal	198	196	158	167

De commissie is positief over de constructieve opstelling van de directie van de PPC in de bespreking van dit onderwerp. De directie is bereid de zorgen rond het gebruik van dwangmaatregelen te delen en de achtergronden toe te lichten. Positief is ook de overheersende ervaring dat met deze ingrijpende maatregel zorgvuldig wordt omgegaan, waarbij er ook zorg is voor de rechtspositie van de gedetineerde. De procedure van de dwangbehandeling (met name de aanzegging) wordt in de regel correct doorlopen, waarbij de gedetineerde de aanzegging tijdig ontvangt en de directie standaard de advocaat van gedetineerde op de hoogte stelt. De commissie wordt ook tijdig ingelicht. Het onderwerp heeft de voortdurende aandacht van directie en commissie, en wordt met regelmaat besproken in de vergaderingen.

De volgende tabellen geven een overzicht van de toegepaste behandelingen per unit. Hier is opnieuw de toename van het aantal b-behandelingen te zien. Voor de BPG is een apart overzicht opgenomen, omdat bij een beperkt aantal gedetineerden een dwangbehandeling is toegepast. Hiervoor is een aparte procedure afgesproken, aangezien deze gedetineerden niet op een PPC konden verblijven gezien hun verdere problematiek.

	unit 3 2019	unit 3 2020	unit 3 2021	unit 3 2022
a-behandeling	39	21	21	16
verlenging a-behandeling	41	34	40	38
b-behandeling	10	12	5	15
verlenging b-behandeling	-	-	-	1
geneeskundige behandelingen (art. 32)	5	-	-	1
totaal	95	67	66	71

	unit 4* 2019	unit 4* 2020	unit 4* 2021	unit 4* 2022
a-behandeling	29	41	32	40
verlenging a-behandeling	16	48	38	17
b-behandeling	36	25	17	33
verlenging b-behandeling	-	-	-	-
geneeskundige behandelingen (art. 32)	8	5	1	4
totaal	89	119	88	94

*onder de verantwoordelijkheid van unit 4 vallen ook de afdeling 2B, 2CDS, 6A, 6B, 6CS, 6G en 6H.

	LA 9 2019	LA 9 2020	LA 9 2021	LA 9 2022
a-behandeling	3	1	-	1
verlenging a-behandeling	7	5	3	1
b-behandeling	1	-	1	-
verlenging b-behandeling	-	-	-	-
geneeskundige behandelingen (art. 32)	3	-	-	1
totaal	14	6	4	3

4. De bemiddelingstaak

De functie van maandcommissaris

Taken van de weekcommissaris

In 2022 vervulden 11 leden van de Commissie van Toezicht de rol van maandcommissaris, waarvan 2 leden daarnaast ook de rol van beklagrechter vervulden. Dit is een waardevolle combinatie, omdat we hiermee een sterke link maken met de beklagrechters. In PI Vught spreken we van weekcommissaris (weco), in plaats van maandcommissaris. Elke week zijn 3 weco's ingeroosterd om de verzoekbriefjes met grieven en vragen af te handelen. Tevens bezoeken zij alle gedetineerden bij wie een voorgenomen dwangbehandeling a is aangezegd en de gedetineerden met een b-behandeling.

In 2022 hebben de weco's een aantal keer per jaar online vergaderd. De reden hiervoor was dat er behoefte was om casuïstiek uit te wisselen. Hoe worden dwangbehandelingen bezocht? Wat is onze rol ten aanzien van dwangbehandelingen? Hoe kunnen we veilig werken? Tijdens deze bijeenkomsten zijn vooral ervaringen uitgewisseld om van elkaar te leren. De overleggen worden in 2023 voortgezet.

Wekelijks zitten twee weco's bij de beklagzitting onder voorzitterschap van een van de beklagrechters. Dat is enerzijds van belang om de juridische besluitvorming te volgen en anderzijds om, met kennis van de gang van zaken op de werkvloer, bij te dragen aan evenwichtige uitspraken.

In 2022 zijn 541 briefjes behandeld en in het Excel bestand gezet. Dit is inclusief de a- en b-behandelingen. Die registratie is bedoeld om kort en krachtig op te schrijven waar het briefje over ging en om zo nodig gericht een vraag te stellen aan hoofden van de afdeling, aan de plaatsvervangend vestigingsdirecteur of een andere met functie genoemde medewerker.

2022: 541 briefjes

2021: 543 briefjes

2020: 688 briefjes

2019: 767 briefjes

2018: 736 briefjes

Dwangbehandeling

Een groot deel van de werkzaamheden van de weco's bestaat uit het bezoeken van de a-behandelingen en b-behandelingen. In 2022 werden 171 bezoeken in dat kader afgelegd. In 2021 waren dit 151 bezoeken. Er is sprake van een licht toename. Een punt van aandacht blijft het aantal dwangbehandelingen en de plaatsing in de isoleercel die vaak plaats vindt bij dwangbehandeling.

Veel klagers/schrijvers:

Regelmatig komt het voor dat er een gedetineerde bijzonder veel briefjes schrijft of veelvuldig klachten indient. In die situatie wordt er in overleg met de afdeling voor gekozen dat één weco aanspreekpunt is of dat een weco die dienst heeft in een vooraf bepaalde frequentie de gedetineerde bezoekt.

Onderwerpen

Het werkboek verschaft ons inzicht in de onderwerpen die in de gesprekken met de weco's aan de orde zijn geweest. De meest voorkomende onderwerpen betroffen net als in 2021:

- Dwangbehandelingen
- Klachtbehandeling
- Regime/fasering
- Bemiddeling
- bejegening

Bemiddeling

Per 1 januari 2021 is in de Penitentiaire Beginselenwet een nieuwe vorm van bemiddeling opgenomen: de geformaliseerde bemiddeling. De geformaliseerde bemiddeling is ingegeven door de landelijke toename van het aantal beklag- en beroepszaken en omdat veel van de klachten betrekking hebben op de bejegening van en de communicatie met gedetineerden. De gedetineerden hebben een brief ontvangen waarin zij over de bemiddeling zijn geïnformeerd.

In april 2021 hebben de Commissie van Toezicht en PI overeenstemming bereikt over een uniforme werkwijze. De nieuwe werkwijze is vervolgens per 1 mei 2021 ingegaan. De Commissie van Toezicht heeft in dat kader ook het klachtformulier uitgebreid tot een klacht- en griefformulier en een format voor het bemiddelingsverslag gemaakt.

De Commissie van Toezicht en de PI hebben de nieuwe werkwijze in oktober 2021 geëvalueerd en bijgesteld. Zo is onder andere besloten dat na ontvangst van de grief niet meteen een bemiddelingsgesprek wordt gepland, maar dat het afdelingshoofd eerst zelf een gesprek met de gedetineerde voert. Indien de gedetineerde daarna nog een bemiddelingsgesprek met het afdelingshoofd en een lid van de commissie van toezicht als bemiddelaar wenst wordt dit ad-hoc gepland. De bemiddelingsgesprekken worden gedaan door de weekcommissaris en zoveel mogelijk gecombineerd met een weco-beurt voor de afhandeling van verzoekbriefjes. De nieuwe werkwijze verloopt naar tevredenheid.

	2021	2022
Instroom grief	143	193
Grief naar klacht	28	50
Grief afgedaan	111	134
Openstaande grief	4	9

	2021	2022
BPG	11	33
EBI	2	1
TA	1	34
ISD	2	6
PPC	56	45
Regulier	66	57
Unit niet geregistreerd	5	17
Totaal	143	193

In het administratieve systeem (Klaver) kan op dit moment niet worden vermeld of een bemiddeling al dan

niet is geslaagd. Ook kan niet worden vermeld of er alleen een gesprek met het afdelingshoofd heeft plaatsgevonden of ook een bemiddelingsgesprek met een lid van de Commissie van Toezicht. De Commissie van Toezicht vindt dit wel wenselijk en zal dit onder de aandacht brengen van de adviesgroep Klaver.

5. Activiteiten in het kader van de rechtsprekende taak

De beklagcommissie

De beklagrechters zijn dit jaar twee keer digitaal bij elkaar gekomen. Tijdens deze bijeenkomst is jurisprudentie besproken en zijn diverse ervaringen gedeeld. De beklagrechters hebben afgesproken op meer regelmatige basis met elkaar van gedachten te gaan wisselen om ook meer over inhoudelijke thema's te spreken. De beklagrechters nemen via e-mail kennis van jurisprudentie van de RSJ en krijgen via het secretariaat terugkoppeling van de hoger beroep zaken van de PI Vught die door de RSJ zijn afgedaan.

Beklagzittingen

Elke maandagochtend, behalve op feestdagen, heeft een zitting plaats van de beklagcommissie. Eén keer in de maand heeft ook op maandagmiddag een zitting plaats. Eens in de maand op woensdag is er een zitting voor de behandeling van rogatoire verzoeken door een alleensprekende beklagrechter. Door de Covid-19 maatregelen hebben de zittingen tot maart enkelvoudig en digitaal plaatsgevonden.

Tijdens de zittingen van de beklagcommissie of van de alleensprekende beklagrechter is steeds bijstand verleend door een secretaris van de Commissie van Toezicht. Als voorzitter van de beklagcommissie traden de beklagrechters bij toerbeurt op, volgens een vastgesteld rooster. De overige leden van de Commissie van Toezicht fungeerden bij toerbeurt, eveneens aan de hand van een tevoren opgesteld rooster, als lid van de beklagcommissie. De beklagrechters hebben in opmerkelijke zaken hun bevindingen gemeld in de eerstvolgende commissievergadering.

Op beklagzittingen wordt in beginsel mondeling uitspraak gedaan. Het komt voor dat in (bijzondere of complexe) klachten, waarin bijvoorbeeld nadere inlichtingen worden gevraagd bij de directie of klager, na de mondelinge behandeling schriftelijk uitspraak wordt gedaan. Op zitting krijgt klager steeds een formulier uitgereikt waarop de aan hem medegedeelde uitspraak is aangetekend. Op dit formulier wordt tevens vermeld waar en binnen welke termijn klager beroep in kan stellen. Naast het uitreiken van dit formulier aan klager, wordt de mondelinge uitspraak ook aangetekend op de klacht ex artikel 67 lid 5 van de Penitentiaire beginselenwet. Indien een klager (vanwege ontslag) thuis is opgeroepen en niet ter zitting verschijnt, wordt eveneens een aantekening mondelinge uitspraak opgemaakt en verzonden. Hierin is opgenomen dat de beroepstermijn van zeven dagen gaat lopen nadat klager het afschrift heeft ontvangen.

De afgelopen tijd zien we dat de klachten op de EBI, met name vanwege de aangescherpte veiligheidsmaatregelen, juridisch complexer zijn geworden. Daarnaast worden bij deze zittingen zowel klager als de directie vaak bijgestaan door een advocaat. Dit heeft ertoe geleid dat op de EBI vaak schriftelijk uitspraak wordt gedaan.

De beschikkingen in rogatoire zaken zijn steeds door de secretaris schriftelijk uitgewerkt, omdat geen mondelinge behandeling in aanwezigheid van klager kan plaatsvinden. Bij toerbeurt worden deze beschikkingen door de beklagrechters schriftelijk afgehandeld.

Cijfers en aantallen

Voor de registratie van de klachten wordt gewerkt met het registratiesysteem Klaver. Dit systeem is landelijk verplicht gesteld voor alle Commissies van Toezicht en zorgt voor eenduidige registratie en landelijk inzicht in de cijfermatige gegevens.

Tabel 1 : overzicht in- en uitstroom klachten en grieven (bron Klaver)

	2019	2020	2021	2022
Beginvoorraad 1 januari	535*	540*	485*	512*
Instroom klachten en grieven	2342	2126	1819	1692
Uitstroom klachten en grieven	2318	2173	1784	1555
Eindvoorraad 31 december	559	493	520	649

*na correctie verwerking uitspraken na 1 januari

Tabel 2 : overzicht in- en uitstroom klachten, grieven en rogatoire verzoeken

	2019	2020	2021	2022
Instroom klachten P.I. Vught	2073	1927	1453	1275
Instroom grieven P.I. Vught	-	-	143	193
Instroom rogatoire verzoeken	269	199	223	224
Afdoening klachten	2112	2065	1432	1216
Afdoening grieven			111	134
Afdoening rogatoire verzoeken	206	108	241	205

In het afgelopen verslagjaar 2021 werden in totaal 1692 klachten bij de commissie ingeschreven. Dit is inclusief het aantal rogatoire verzoeken van 224. Het registratiesysteem Klaver maakt geen onderscheid tussen nieuwe klachten en inkomende rogatoire verzoeken. Er zijn totaal voor Vught 1468 nieuwe klachtnummers ingeschreven, 1275 klachten en 193 grieven. Er zijn in 2021 totaal 1555 klachten en grieven uitgestroomd. Dit is inclusief het aantal uitgewerkte processen verbaal van de rogatoire verzoeken, te weten 205. Er is in 2022 op 1216 klachten een beslissing genomen, er zijn 134 grieven afgedaan. Een deel van het aantal ingekomen klaagschriften, is op grond van artikel 64, eerste lid, Penitentiaire beginselenwet schriftelijk afgedaan.

Het aantal ingestroomde klachten in 2022 is afgenomen ten opzichte van 2021. In 2021 bedroeg dit aantal 1596 exclusief rogatoire verzoeken, in 2022 komen we uit op 1468. Dit is een daling van 128 klachten. Er waren in 2022 twee veelklagers, die beiden afzonderlijk verantwoordelijk waren voor meer dan 100 klachten.

Tabel 3: uitstroom klachten

	2018	2019	2020	2021	2022	%
ongegrond	622	738	857	587	539	40,0 %
gegrond	157	165	97	75	61	4,5 %
niet-ontvankelijk	479	456	468	377	231	17,1 %
ingetrokken	381	540	439	286	271	20,0 %
Ingetrokken na bemiddeling	31	2	0	2	12	0,9 %
Doorgestuurd en anders afgedaan	199	211	197	105	109	8,1 %
Grieven				111	127	9,4 %
totaal afgedane klachten	1869	2112	2065	1543	1350	100%

De Commissie van Toezicht stelt vast dat gedetineerden de afgelopen jaren in toenemende mate in hun klachten worden bijgestaan door een advocaat, dit is zowel door namens klager een klacht in te dienen, schriftelijk te reageren of klager op zitting bij te staan. Dit lijkt zich te bestendigen. Er is wel met regelmaat sprake van het niet verschijnen van de advocaat op zitting. Dit is dan vaak alleen bekend bij klager maar niet bij de commissie van toezicht. Ook wordt er door de advocaat met regelmaat om een andere zittingsdatum verzocht vanwege verhindering. Dit betekent dat het langer duurt voordat een klacht wordt behandeld. De commissie verzoekt de advocaat dit altijd met zijn cliënt af te stemmen, omdat dit vertraging van behandeling betekent.

Daarnaast laat ook de directie, met name bij klachten op de EBI, zich met regelmaat bijstaan door een advocaat. De juridische complexiteit van de zaken en het doen van schriftelijk uitspraak in deze zaken zorgen ook voor vertraging in de afhandeling van de klacht maar komen de kwaliteit wel ten goede.

De tabel in bijlage A geeft inzicht in de verschillende onderwerpen waarover klachten zijn ingediend. Uit de tabel blijkt dat verreweg de meeste klachten zijn ingediend over verzorging, contact buitenwereld en informatie/procedure en activiteiten. Dit zijn dezelfde categorieën als in voorgaande jaren. De klachten met betrekking tot disciplinaire straffen zijn gedaald.

Ten aanzien van de wettelijke termijn waarbinnen de beklagcommissie dan wel een beklagrechter een uitspraak dient te geven op een ingekomen klacht, merkt de Commissie van Toezicht op dat deze termijn van afdoening in 4 weken in 2022 bijna nooit is gehaald. Artikel 67, eerste lid van de Penitentiaire beginselenwet biedt de mogelijkheid om deze termijn vier weken te verlengen. De zittingswaardige klachten staan binnen 6 weken op zitting, soms is dit langer vanwege verhinderdata van advocaten. De doorlooptijd van de schriftelijke klachten is een stuk langer. De bezetting is in 2022 niet optimaal geweest, waardoor de achterstand in het afdoen van schriftelijke klachten is opgelopen en de gemiddelde doorlooptijd van de klacht is gestegen van 12 weken naar 16 weken. Vanaf het tweede kwartaal is bezetting van het secretariaat van de commissie van toezicht weer volledig ingevuld, zodat er meer capaciteit beschikbaar is. Ook zullen in 2023 extra zittingen worden gepland.

In 147 uitspraken van de klachten van 2022 die zijn afgedaan in 2022 is beroep ingesteld. Van de 147 beroepen is dit 18 keer door de directie ingesteld. In twee klachten hebben zowel klager als directie beroep ingesteld. De RSJ heeft in 30 klachten van de 147 klachten uitspraak gedaan. 4 beroepschriften zijn voor de behandeling ingetrokken. Van de 30 klachten zijn er 24 uitspraken van de beklagcommissie bevestigd. In 1 beklagzaak heeft de RSJ de uitspraak vernietigd en de directeur in het gelijk gesteld. In 5 beroepen zijn klager en/of directeur niet-ontvankelijk verklaard.

Er moet wel worden opgemerkt dat de RSJ nog niet veel beslissingen heeft genomen over de klachten van 2022. Navraag leert de RSJ te maken heeft met een achterstand in de afhandeling van gemiddeld 10 maanden. Er zijn dus nog weinig cijfers over 2022 bekend.

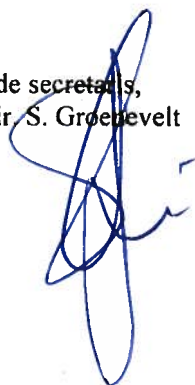
6. Slotoverweging

We hebben in 2022 met de hele commissie weer een enorme berg werk verzet en de commissie van toezicht verder geprofessionaliseerd. Er is een goede afstemming onderling en met de inrichting waardoor we ons werk gestructureerd en kwalitatief goed kunnen doen. Onze toezichthoudende taak krijgt steeds meer vorm en inhoud, de bemiddeling loopt goed, we handelen veel klachten af en bezoeken alle gedetineerden die daar behoefte aan hebben op zeer korte termijn.

Het afgelopen jaar stond in het teken van een aantal bijzondere ontwikkelingen. We namen (eindelijk) afscheid van de langdurige COVID-maatregelen en kregen te maken met strenge veiligheidsmaatregelen. Deze veiligheidsmaatregelen hebben invloed gehad op zowel de gedetineerden als de medewerkers van de inrichting en de leden van de commissie van toezicht. Hoewel deze gebeurtenissen een stempel hebben gedrukt, kijkt de commissie van toezicht voldaan terug op het jaar 2022 en zien we 2023 positief tegemoet.

en is ondertekend door de voorzitter en de secretaris,

de secretaris,
ir. S. Groenevelt

de voorzitter,
mr. W.J.M. Fleskens

Bijlage A. Klachten- en grievenoverzicht naar onderwerp

onderwerp	2020		2021		2022	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Activiteiten*	190	8,7	146	8,0	142	8,4
Behandeling	26	1,2	1	0,1	4	0,2
Bejegening	88	4,1	109	6,0	108	6,4
Bewegingsvrijheid	-		-		1	0,1
Compensatie	2	0,1	3	0,2	2	0,1
Contact buitenwereld*	147	6,7	173	9,5	179	11
Controle	46	2,1	20	1,1	20	1,2
DBT	45	2,1	54	2,9	45	2,5
Disciplinaire straf	157	7,2	133	7,3	80	4,7
Dwangbehandeling	1	0,1	27	1,5	25	1,5
Eisen verblijfsruimte	24	1,1	21	1,2	62	3,6
Geweld	5	0,2	11	0,6	8	0,5
ISD	20	0,9	7	0,4	8	0,5
Informatie / procedure	171	7,8	193	10,6	136	8
Nog onbekend	73	3,4	72	3,9	36	2,1
Ordemaatregel	108	4,9	98	5,4	80	4,7
Persoonlijke voorwerpen	107	4,9	64	3,5	62	3,6
Regime	170	7,8	130	7,1	106	6,2
Rekening-courant	50	2,3	29	1,6	38	2,2
Rogatoir verzoek	398	18,3	223	12,3	224	13,2
Schadeverhaal	3	0,1	2	0,1	1	0,1
Selectie/ overplaatsing*	153	7,0	122	6,7	95	5,6
Time-out	3	0,1	-	-	1	0,1
Toezicht	1	0,1	-	-	2	0,1
Transport	6	0,3	3	0,2	1	0,1
Verlaten inrichting	36	1,7	24	1,3	24	1,4
Verzorging*	149	6,8	154	8,5	202	11,9
Totaal ingediende klachten	2179	100	1819	100	1692	100

*Er is een onderverdeling gemaakt binnen activiteiten, contact buitenwereld, selectie/overplaatsing en verzorging.

Activiteiten	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Arbeid	91	68	50	46	40	38
Diversen	116	79	99	103	70	77
Lucht	36	26	40	30	26	22
Sport	11	17	21	17	10	5
	254	190	210	196	146	142

Contact buitenwereld	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Bellen	69	48	51	112	60	77
Bezoek	72	61	81	66	73	44
Post	37	38	65	38	40	58
Media	-	-	1	0	0	-
	178	147	198	216	173	179

Selectie/overplaatsing	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Extern	140	116	130	116	87	85
Intern	56	37	45	36	35	10
	196	153	175	152	122	95
Verzorging	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Diversen	112	105	158	112	97	83
godsdienst/levensbeschouwing	18	3	16	16	8	21
Medisch	50	23	43	54	30	72
Persoonlijk	26	18	24	35	19	26
	206	149	241	217	154	202

Bijlage B. Onderwerpen Klaver

Activiteiten (arbeid)	
Activiteiten (diversen)	dagprogramma
Activiteiten (lucht)	
Activiteiten (sport)	
Behandeling	Medisch Medicijnen
Bejegening	Bejegening piw'er
Compensatie	Compensatie
Contact buitenwereld (bellen)	
Contact buitenwereld (bezoek)	
Contact buitenwereld (media)	
Contact buitenwereld (post)	
Controle	Urinecontrole Celinspectie Visitatie / fouillering
DBT	Promoveren/degraderen plaatsing in basis of plus
Disciplinaire straf	Disciplinaire straf
Dwangbehandeling	a- en b-behandeling, art. 32
Geweld	Luidruchtigheid
ISD (interventies + behandeling)	TR traject
Informatie / procedure	Inzage processtukken Termijn rapport / beschikking Sprekersbriefje Beklagformulier e.d. BSD
Nog onbekend	Onduidelijk / nog onbekend / algemeen
Ordemaatregel	Maatregel cameraobservatie Maatregel dwangmiddelen Maatregel LAA plaatsing Maatregel ontzegging van bezoek Maatregel uitsluiting arbeid Maatregel van afzondering Maatregel verlengingen Maatregel overig
Persoonlijke voorwerpen	Zoekraken / beschadigen goederen Verzegeling
Regime	Regime / beleid / huisregels Twee op 1 cel Invoer Cel / ceileigenschappen Te late reactie op bel
Rekening-courant	Rekening-courant
Rogatoir verzoek	Rogatoir verzoek
Schadeverhaal	Schadeverhaal
Selectie / overplaatsing (extern)	Andere Commissie van Toezicht Doorsturen Selectiefunctionaris Doorsturen Medisch Adviseur
Selectie / overplaatsing (intern)	
Time-out	Bewaardersarrest / rode kaart

Verlaten inrichting	Verlof
Verzorging (diversen)	Winkel, bibliotheek
Verzorging (godsdienst, levensbesch.)	Religie
Verzorging (medische)	Tandarts
Verzorging (persoonlijke)	Hygiëne, Voeding

Bijlage C. Portefeuilleverdeling

Portefeuille	Naam
PPC 3	dhr. Wiechmann
PPC 4	dhr. Lamchraa
EBI/TA	mw. van Oploo, mw. Verhave
Unit 6 en 7	mw. Timmers, dhr. Moors
LA 8	dhr. Hendriks
LA 9	mw. Mahieu, dhr. Jacquemard
arbeid en facilitair	mw. Verbraak, dhr. Moors
dwangbehandeling en isolatie	dhr. Carpentier, dhr. Koningsveld
kwaliteit en veiligheid	mw. van Kalmthout, dhr. van den Dungen
coördinator weekcommissarissen	mw. van der Els
coördinator beklagrechters	mw. Fleskens
klankbordgroep en contactpersoon RSJ	dhr. Koningsveld